

ARANYELME TEHETSÉGGONDOZÓ EGYESÜLET

Az egyesület 2004 nyarán alakult, az alapító tagok a Fővárosi Pedagógiai Intézet Tehetség-gondozó Központjának munkatársai voltak. Az egyesület célja komplex tehetség-gondozó szolgáltatás működtetése, a tehetség-gondozás ügyének előmozdítása. A közhasznú civil szervezetként bejegyzett társaság tagjai és egyben munkatársai a tehetség-gondozás ügyében elkötelezett pszichológus és pedagógus szakemberek, kutatók. Munkájukat választott elnökség koordinálja, segíti és ellenőrzi. A tehetség-gondozó szolgáltatások két alappillére a fókuszált pszichológiai tanácsadás és a komplex tehetség-gondozó foglalkozások. A szolgáltatások közül a tanácsadás nyitott, bármely tehetséggyanús vagy tehetséges gyermek és szülei által igénybe vehető, míg a komplex foglalkozásokat a tanácsadásra részt vett, valamely tehetségkomponensben az életkori szint fölött teljesítő gyermekek számára ajánljuk fel.

Fókuszált pszichológiai tanácsadás (tehetség-tanácsadás)

A tanácsadás célja a tehetség pszichológiai eszközökkel történő azonosítása, a szülőben felmerülő kérdések tisztázása, konkrét helyzetekben, felmerülő problémákban való segítségnyújtás. A tanácsadásra telefonon vagy e-mailben jelentkeznek a szülők, itt egy előzetes szűrésen mennek keresztül: a jelentkezéseket fogadó munkatársunk meggyőződik róla, hogy a tanácsadásra jelentkező szülő kérdése, kérése, problémája a tehetség-tanácsadás keretein belül értelmezhető-e. Tájékoztatja a jelentkező szülőt a tanácsadás menetéről, és időpontot egyeztet a klienssel. A tehet-

ség-tanácsadás háromlépcsős folyamat, tartalmaz egy, a szülővel folytatott beszélgetést, a gyermek vizsgálatát, és a vizsgálat eredményeinek megbeszélését. A tanácsadást erre kiképzett, tapasztalattal és elméleti háttérrel rendelkező, pszichológus végzettségű személy végzi. A szülővel folytatott beszélgetés vagy „első interjú” során a pszichológus rögzíti a kliens kérdéseit, problémáit, majd félig strukturált interjúban tájékozódik a gyermek fejlődéséről, észlelt tulajdonságairól, a szülő gyermekkel kapcsolatos tapasztalatairól, feltételezéseiről. A gyermek vizsgálata interjúból, a gyermek alapvető érzelmi és motivációs beállítódását, valamint érdeklődését felmérő tesztekkel, valamint kognitív képességeinek, és kreativitásának részletes felméréséből áll. A harmadik fázisban a szülőt részletesen tájékoztatjuk a vizsgálat eredményeiről, elmagyarázzuk az egyes eredmények jelentését, és a vizsgálat eredményeinek értelmezésével megválaszoljuk azokat a kérdéseket, amelyekkel a szülő a tanácsadásra jelentkezett. A tehetségesnek diagnosztizált gyermekek számára felajánljuk egyesületünk komplex tehetség-gondozó programjait.

A tanácsadásra jelentkező szülők nagy része objektív képet szeretne kapni gyermeke képességeiről, és emellett specifikus kérdésekre is választ keres: milyen iskolába írassa a gyermeket, fejlessze-e valahogy, okozhatja-e a gyermek tehetsége az iskolában jelentkező problémákat stb. A szülő kérdéseire a tanácsadás összetett jellegének köszönhetően szinte minden esetben kielégítő, számára segítséget jelentő módon választ kap, a tanácsadásra részt vevő szülők felméréseink alapján szinte kivétel nélkül elégedettek a szolgáltatással.

Tapasztalataink szerint azon klienseink, akik rendszeresen járnak az egyesület programjaira, a későbbiekben szívesen kérnek tanácsot

pszichológusainktól vagy programvezetőinktől. Fontos számunkra, hogy klienseink egyesületünk munkáját nem egyszerű terméként, hanem a szülő, a gyermek és az egyesület szakemberei közötti folyamatos kapcsolatként éljük meg, hisz így valósul meg a tehetséggondozás teljes komplexitásában.

A gyermek vizsgálatával egybekötött háromlépcsős tanácsadásnak feltétele a gyermek feladathelyzethez kapcsolódó készségeinek megfelelő érettsége. A vizsgálatot ezért öt-hat éves kor előtt nem végezzük el, ilyen esetekben a szülőnek adunk tanácsot a gyermeket optimálisan fejlesztő környezet, tevékenységek és szülői magatartás terén. A tanácsadás felső életkori határa általában tizennégy év, amikor a legmegfelelőbb középiskola kiválasztásában segítünk, de előfordul, hogy klienseink már középiskolás korukban pályaválasztási segítségért keresik fel tanácsadóinkat.

A pszichológiai tanácsadást három pszichológus végzi, éves szinten nyolcvan–száz-húsz gyereket vizsgálunk. A tanácsadásra jelentkezők nagy része Budapestről és vonzáskörzetéből érkezik, de sok, vidékről érkező megkeresésünk is van.

Komplex tehetséggondozó (gazdagító) programok

A programok elsődleges célja a tehetséges gyermekek iskolán kívüli, speciális módszerrel történő fejlesztése-gazdagítása. A programok nem iskolai tantárgyak, sokkal inkább a gyermeki érdeklődés területei köré épülnek. A foglalkozásokat szombat délelőttönként tartjuk, egy adott téma köré szerveződő program nyolc alkalomból áll. Legfontosabb pedagógiai elveink a gyermekek érdeklődésének központba helyezése, a kiscsoportosság, az oldott légkör biztosítása, a gyermekek kíváncsiságának felkeltése, információéhségük ki-

elégítése mellett a gyermekek együttműködési készségének fejlesztése. Nagy hangsúlyt fektetünk az egészen korai tudományra nevelésre, a kérdezés és a megismerés örömeinek megtapasztalására, a logikus és a kreatív gondolkodás együttes fejlesztésére, valamint a különböző információk közötti kapcsolatok kialakítására. Tapasztalataink szerint a gyerekek ilyen közegben sokkal bátrabbak, nyitottabbak, kreatívabbak és önállóbbak, mint a hagyományos iskolai tanítás során. Mivel a gyerekek maguk választják ki az érdeklődésüknek megfelelő programot, a foglalkozásokon és a táborban hozzájuk hasonló képességű és érdeklődésű gyerekek között vannak, ami amellett, hogy szintén fejleszti őket, legalább akkora örömforrás számukra, mint maguk a foglalkozások.

Fontos pedagógiai elvünk, hogy kollégáink csak minimális külső megerősítést (szóbeli dicséretet) alkalmaznak, és elkerülik, hogy a gyermekek belső – a cselekvés, megismerés örömeiből táplálkozó – motivációja külső jutalmaknak, pontozásnak, rangsoroknak vagy versenyztetésnek essen áldozatul. A feladatok, problémák, bemutatott jelenségek helyes kiválasztásával, az életkornak megfelelő kihívást jelentő, ám elsősorban kooperatív problémamegoldást igénylő feladathelyzetek kialakításával tapasztalatunk szerint a gyerekek legalább olyan intenzív, de időben tartósabban fennmaradó szellemi és kreatív tevékenységre motiválhatóak, mintha versenyhelyzetbe helyeznénk őket.

A programok tervezésekor a legfontosabb szempont, hogy az adott téma a gyermekek számára érdekes, gondolatébresztő formában legyen megjelenítve, és hogy lehetőleg minél több, a gyermekek részéről potenciálisan érdeklődésre számot tartó olyan területet le tudjunk velük fedni, melyek speciális irányú

tehetséggel rendelkező gyermekek számára az optimális fejlődés biztosítékát jelentik, illetve amely a készségek, képességek kiegyensúlyozott fejlődéséhez szükséges fejlesztést biztosítják. Ahhoz, hogy a csoportokban hatékony és minden gyerek számára kihívást jelentő és hasznos munka folyhasson, a programok életkori keretek között kerülnek meghirdetésre. Általában maximum két-három év életkori eltérés az, ami ezekben a csoportokban még problémamentes működést hoz. A foglalkozásokat nagyóvodás kortól tizenkét-tizenhárom éves korig hirdetjük, a programokon részt vevő gyermekek nagy része hat-tíz éves. Éves szinten mintegy háromszáz-háromszázötven gyerek vesz részt a foglalkozásokon.

Szakmai alapelvünk, hogy a kiegyensúlyozatlanul fejlődő gyermekek számára a tehetséggondozó tevékenység mellett az elmaradott területek fejlesztését írjuk elő, hiszen nem célunk, hogy a fejlődésbeli vagy képességbeli aszimmetriákat fenntartsuk, tovább növeljük. Különös gondot fordítunk az intellektuális téren előreszaladt, de finom-motorikus, érzelmi vagy szociális készségeik terén életkorukhoz képest elmaradást mutató gyermekek csoportos és egyéni fejlesztésére.

A foglalkozások nagy részét (mivel nem tantárgyakra épülnek) az adott tudományterületen alapos ismeretekkel rendelkező és gyermekekkel való foglalkozás terén tapasztalt fiatal tudósok, kutatók tartják. A foglalkozásvezetők a tudomány változatos területeiről érkeznek: biológus, nyelvész, régész, csillagász, vegyész, programozó és mérnök végzettségű kollégák mellett a gyermekek kiegyensúlyozott fejlődését pedagógus, drámapedagógus és fejlesztőpedagógus kollégák foglalkozásai segítik. A foglalkozásvezetők és a pszichológusok együttműködése folyamatos: az adott

gyermekkel való differenciált foglalkozáshoz legtöbb esetben nélkülözhetetlen a gyermeket vizsgáló, a gyermek adottságait, a szülői és iskolai háttérrel alaposan ismerő pszichológussal folytatott rendszeres konzultáció. A különlegesen tehetséges gyerekek egyéni fejlesztését kollégáink a szülő kérésére, de a pszichológus jóváhagyásával és szupervíziója mellett végezhetik.

A tehetséggondozó foglalkozások speciális, intenzív formája az évről évre megrendezett nyári tábor, ahol a gyerekek az év közben heti bontásban tartott foglalkozásokon megismert aktivitásokon kétszer négy teljes délelőttön keresztül vehetnek részt. A táborban, csakúgy, mint év közben, a gyerekek maguknak választják ki az őket legjobban érdeklő foglalkozásokat. Éves szinten kb. negyven gyermeket táboroztatunk.

Egyéb tevékenységek, együttműködések

Egyesületünk megalakulásától fogva partnerintézménye az ELTE PPK tehetséggondozó szakpedagógusokat képző szakjainak. A hallgatók számára hospitálási, próbatanítási és konzultációs lehetőséget biztosítunk. Iskolák felkérésére részt veszünk pedagógiai programok és iskolai tehetséggondozó szisztémák kidolgozásában és működtetésében; munkatársaink rendszeresen adnak elő oktatási és mentálhigiénés fórumokon, konferenciákon, látnak el vendégeloadói vagy szakértői feladatokat iskolákban. A tehetséges gyermekek iskolaválasztását segítve együttműködünk számos tehetséggondozó iskolával. 2007-től regisztrált Tehetségpontként és a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács tagjaként működünk.

Szűcs Imre

elnök, Aranyelme Tehetséggondozó Egyesület
aranyelme@gmail.com